

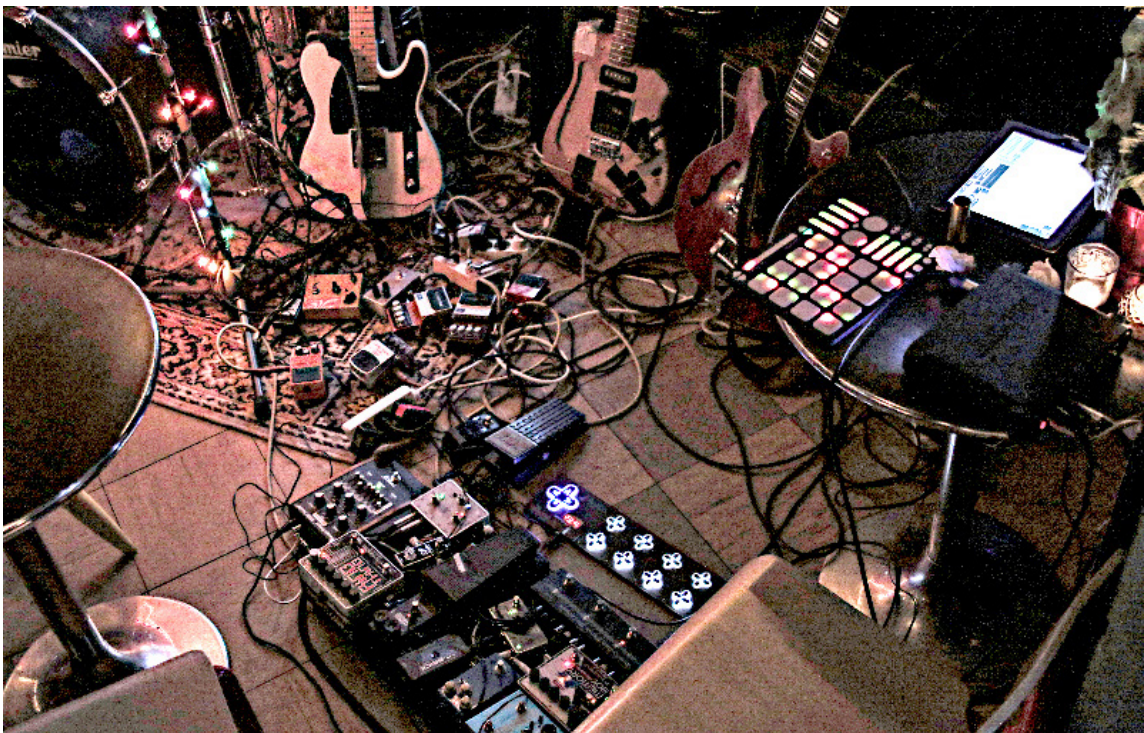
Á NOISE KONSERT Í SIRKUS

Fríggjakhvöldið 7. august var Sirkus í Vágsbotni karmur um eina noise konsert, har ikki færri enn trýggjar noise framførslur vóru á skránni, umframt ein rokkframførsla við bólkinum Ranchus. Tey trý framførandi noise nøvnini vóru Balak, Heðin og Vomit Nation

TEKSTUR: KNÚT HÁBERG EYSTURSTEIN
MYNDIR: HANNA VANG

Hava vit nakrantíð havt nakað, ið líkist einum avantgarde ráki í føroyskari list? Um ein t.d. hyggur nærri at hvussu føroysk tónlist hevur ment seg gjøgnum tíðina, kann tað vera torført at fáa eyga á avantgardistisk eyðkenni. Ein møgulig frágreiðing er, at føroyska samfelagið ongantíð hevur upplivað eina modernismu, men heldur er lopið úr nationalromantikkinum og beint inn í eitt postmodernað ella seinmodernað tíðarskeið, ið ikki hevur tikið seg upp fyrrenn í heilt nýggjari tíð.

Hvussu enn er og ikki, so var konsertin hetta fríggjakhvöldið ein hending, ið kundi verið lýst út frá avantgarde tankanum. Í tónlistarligum høpi kann »avantgarde« skiljast sum tilburðir, har siðbundna verk-hugtakið so ella so verður uppløyst. Eitt kent dømi er 4'33" hjá John Cage frá 1952, har ein klaverleikari spælir onki uppá eitt klaver í 4 minuttir og 33 sekund. Tónleikurin er her at fatað sum alt tað, ið hendir ljóðliga í rúminum í teir fyra minuttirnar og trýogtredivu sekundini. Her er v.ø.o. talan um eina allýsing av tónleiki, ið fer langt útum siðbundnar fatanir av nótum, verki, skipan, bygnaði o.s.fr.

Noise í søguligum høpi

Spurningurin er síðani hvørji tónlistarlig forðømi finnast innan noise. Í rokktónleiki man plátan *Metal Machine Music* hjá Lou Reed frá 1975 vera eitt slag av noise »urteksti«. Plátan inniheldur heilar 64 minuttir við óviðgjørdum gittar feedbacki og óljóði. Innan tónleik í breiðari merking finnast tó væl eldri keldur til ein noise uppruna. Ítalski futuristurin Luigi Russolo (1883-1947) útgav longu í 1913 manifestið *The Art*

of Noise (L'arte dei Rumori), har hann m.a. staðfestir at:

»Fornaldarlívið var tann bera kvirra. Í nitjandu øld, við uppfinningini av maskinuni, føddist óljóðið. Í dag sigur óljóðið og ræður einsamalt yvir kenslusemi menniskjanna. Í nógvar øldir gekk lívið framvið í kvirru, ella í mesta lagi í ljóðligum tónum. Hini sterkastu óljóðini, ið órógvadu hesa kvirru, vóru hvørki harðlig ella drúgv ella fjølbroytt. Um vit hyggja burtur frá hendinga rørslum sum jarðskjálvtum,

ódnun, illveðri, omanlopi og fossum, so er nattúrán kvirr.« (Russolo 1913, egin umseting).

Í 20. øld sæst sostatt eitt skifti, har óljóð gerst sameindur partur av menniskjaligu tilveruni, og upp gjøgnum ártíggjuni síggjast ymsar tónlistarligar óljóðstulkingar. Avantgarde tónaskøld sum áðurnevndi John Cage og Edgar Varése tóku tættin upp frá Russolo, og í 50'unum sóust slóðarar innan eitt nú *musique concrète* (Pierre Schaeffer, Pierre

Henry) og *elektronische musik* (Karlheinz Stockhausen, Györgi Ligeti), ið á ymsan hátt skipaðu óljóð í tónlistarligum samanhangi.

Noise í rokktónleiki

Í rokktónleiki hevur larmur í høvuðsheitum verið miðsavnaður um tvinnar effektir, ið báðar eru knýttar at el-gittaranum: distortion og feedback. Distortion er ein trevsing av gittartónum við tilvitaðari overving av ljóðsignalinum. Feedback er loop effektin, ið hendir, tá pickuparnir á gittaranum uppfanga og endurtaka ljóðið úr gittarforsterkaranum í tað óendaliga. Tilvitaða nýtslan av hesum effektum í rokktónleiki kann slóðast aftur til gittarleikaran Link Wray og instrumentallagið »Rumble« frá 1958. Onnur nøvn sum The Kingsmen, The Kinks, The Who, Jimi Hendrix, Velvet Underground, The Stooges og áðurnevndi Lou Reed gjørdur eisini sítt til at gera óljóð til ein integretraðan part av rokk útrykkinum. Í 80'unum sæst ein framhaldandi estetisering av óljóði í rokktónleikaligum høpi, við bólum sum Sonic Youth, My Bloody Valentine, The Jesus and Mary Chain, Spacemen 3 o.ø. (Sangild 2002). Seinastu 40 árin hava nøvn sum eitt nú Throbbing Gristle, Merzbow, Einstürzende Neubauten, Earth og Sunn O))) gjørt altjóða vart við seg við ymskum tulkingum av noise.

